

Krużganki klasztoru franciszkanów

2020-08-21

W cyklu [#krakowheritage](#), w którym piszemy o odnowionych krakowskich zabytkach, pozostajemy na placu Wszystkich Świętych - u krakowskich franciszkanów. Tym razem przybliżamy historię zabudowań klasztornych i zapraszamy na spacer po krużgankach.

Klasztor wraz z bazyliką pw. św. Franciszka z Asyżu (o której pisaliśmy w dwóch poprzednich odcinkach cyklu: [tutaj](#) oraz [tutaj](#)) zlokalizowany u zbiegu placu Wszystkich Świętych i ulicy Franciszkańskiej jest wpisany do rejestru zabytków Krakowa pod nr A - 22 jako zespół sakralny. To jeden z najstarszych w Krakowie i najbardziej rozpoznawalnych zespołów sakralnych. Swoją popularność zawdzięcza również sąsiadującemu z nim Pałacowi Biskupiemu z najstynniejszym w Krakowie „oknem papieskim” - związanym z postacią Jana Pawła II.

Franciszkanie mają w Krakowie długą historię. Przybyli do miasta w 1237 roku z Pragi, a w 1240 roku rozpoczęła się budowa konwentu wspierana przez Bolesława Wstydliviego - księcia krakowskiego i sandomierskiego. Dziś możemy powiedzieć, że krakowski klasztor jest drugim (po wrocławskim) klasztorem franciszkańskim na ziemiach polskich. Od chwili założenia istnieje nieprzerwanie do dzisiaj, pomimo różnych dziejowych zawirowań zagrażających tej ciągłości.

W zabudowaniach klasztornych zachowały się krużganki, które zostały wybudowane w XV wieku w celu połączenia budynków klasztornych w jeden blok. Krużganki miały także służyć jako miejsce do procesji eucharystycznych. Według przekazów pierwsze procesje odbywały się tu już w 1455 roku.

Krużganki szybko zaczęto przyozdabiać freskami i portretami biskupów. Po pożarze, który miał miejsce w 1655 roku, poddano je gruntownej restauracji, nie zmieniając zasadniczo konstrukcji, ale zamalowując średniowieczną polichromię jako niezgodną z duchem baroku.

W czasie zaboru Austriacy urządzili tu wojskowy magazyn tytoniowy, co miało wpływ na ich znaczną degradację. Wielki pożar w 1850 roku szczęśliwie ominął krużganki, a współczesny wygląd miejsca nakreśliła odnowa w latach 1905-1912.

Krużganki stanowią swego rodzaju *Campo Santo* (święte pole), znajduje się tutaj bowiem wiele nagrobków, epitafiów i płyt pamiątkowych z różnych epok oraz gotyckie freski, liczne obrazy malowane na ścianie i na płótnie, w tym Galeria Biskupów Krakowskich.

Zwiedzając krużganki, nie sposób pominąć dwóch kaplic - tzw. włoskiej ze stiukami Baltazara Fontany oraz kaplicy św. Eligiusza, która pierwotnie była wolno stojącą budowlą i należała do cechu złotników.

Krużganki otaczają wirydarz (kwadratowy lub prostokątny ogród umieszczony wewnątrz murów klasztornych) - nieodłączną część założenia klasztornego, przewidzianą regułą wielu średniowiecznych zakonów. Nazwa ta była stosowana także dla określenia dworskich ogrodów z kwiatami, ziołami, z ustawionymi w cienistych miejscach ławkami.

W 2016 roku przeprowadzono remont konserwatorski elewacji klasztoru (od strony placu Wszystkich Świętych), który został dofinansowany z budżetu miasta kwotą 120 000 zł, co

stanowiło 38 proc. łącznych kosztów poniesionych na ten zakres prac. Prace współfinansowane były ze środków klasztoru.

Elewacja klasztoru od strony placu Wszystkich Świętych przed remontem:

Elewacja klasztoru od strony placu Wszystkich Świętych po remoncie:

Portal przed pracami konserwatorskimi:

Portal po pracach konserwatorskich:

Rzeźba z portalu przed konserwacją:

Rzeźba z portalu po konserwacji:

A od 2017 roku etapami realizowane są prace remontowe i konserwatorskie krużganków i wirydarza, które zakończą się w tym roku. Prace w krużgankach współfinansowane są ze środków Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa. Prace obejmujące remont konserwatorski elewacji wirydarza wraz z konserwacją okien witrażowych dofinansowane zostały z budżetu miasta łączną kwotą 390 tys. zł, co stanowi 50 proc. kosztów poniesionych na ten zakres prac.

Po zakończeniu renowacji krużganki mają zostać w całości otwarte do zwiedzania. Dodatkową atrakcją będą prezentowane tu rzeźby autorstwa Franciszka Wyspiańskiego.

Przestrzeń krużganków jest przystosowywana do pełnienia nowych funkcji kulturalnych. Dopracowywany jest program oprowadzania – już niedługo turyści będą mogli zwiedzać krużganki z aplikacją telefoniczną oraz korzystać z kiosków multimedialnych, które nie tylko dostarczą informacji o tym miejscu, ale też pozwolą na przeglądanie zdigitalizowanych ksiąg z niezwykle zasobnego, zabytkowego księgozbioru biblioteki zakonu.

Detal okna przed konserwacją:

Okno witrażowe po konserwacji:

Wirydarz po konserwacji:

**Magiczny
Kraków**

W cyklu [#krakowheritage](#) przybliżamy odnowione krakowskie obiekty. Zachęcamy do spacerowania ich szlakiem, publikowania zdjęć z tych wędrówek w mediach społecznościowych z hasztagiem [#krakowheritage](#). Wspólnie pokażmy, że jesteśmy dumni z efektów opieki nad zabytkami naszego miasta. Bądź turystą w swoim mieście - [#zwiedzajKrakow](#) i odkrywaj na nowo cenne zabytki.

Chcesz poznać więcej odnowionych zabytków? - pozostałe odcinki cyklu [#krakowheritage](#) możesz znaleźć [tutaj](#).